

USA stempels

Dat het verzamelen van stempels op brieven en postzegels een belangrijk gedeelte in onze filatelie vertegenwoordigt, is voldoende bekend. Op de meeste tentoonstellingen hebt u wel eens de vele kaders kunnen zien met vóórfilatelistische brieven en/of brieven met zegels van oudere emissies waarop vertrek-, route- en aankomststempels te lezen zijn. Ook zegels met stempels van stad of streek, spoorwegstempels, ambulantstempels en, recenter, zegels met briefstuk met bijzondere poststempels en zogenaamde stempeelvlaggen worden verzameld en tentoongesteld. Wat velen echter nog niet zullen weten, is dat het verzamelen van stempels op oude USA zegels bijzonder interessant kan zijn en door zijn rijkdom aan verscheidenheid wel uniek mag worden genoemd.

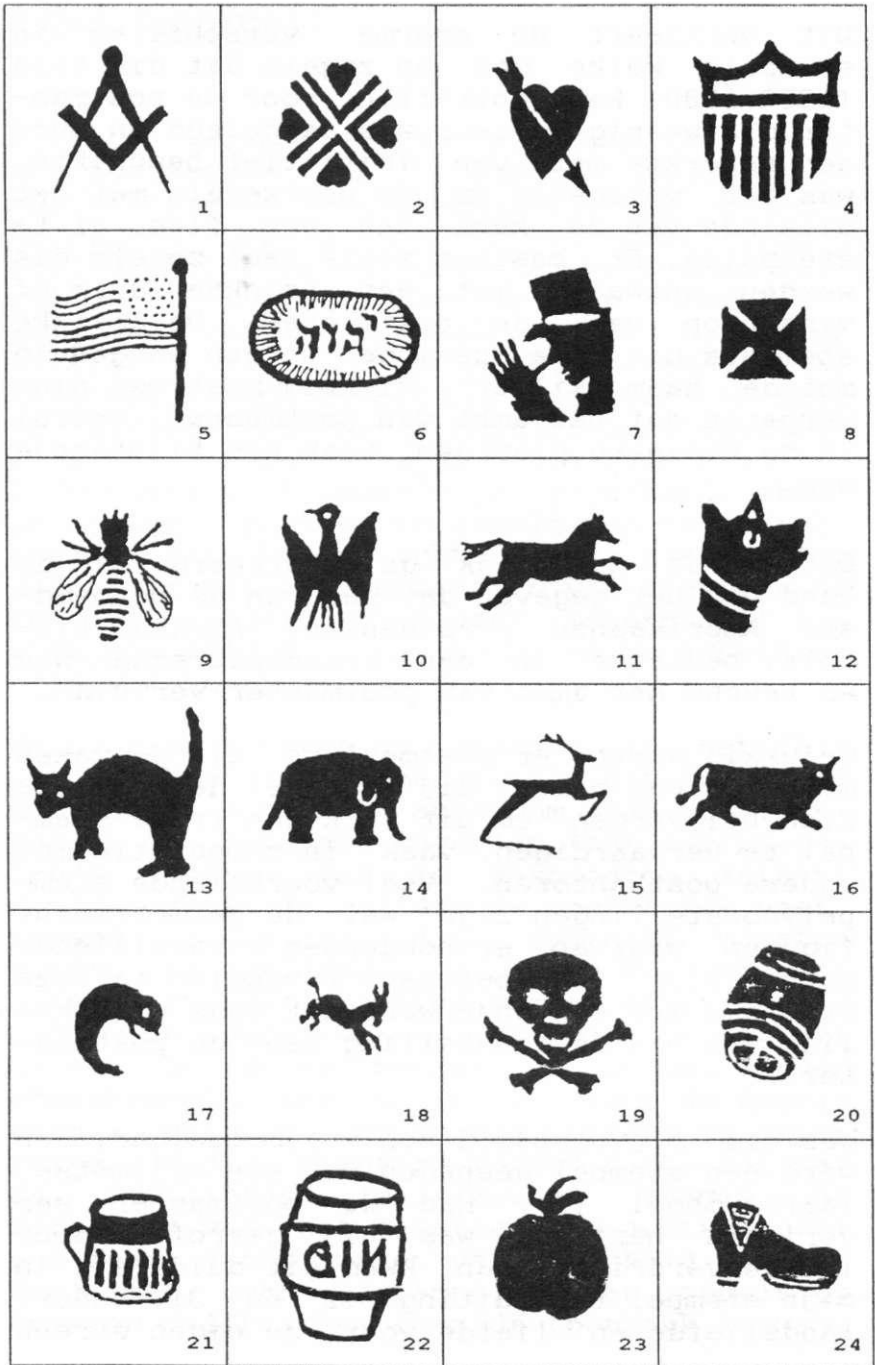
De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat de USA zijn samengesteld uit 50 staten die elk in hoge mate autonoom zijn. Bijvoorbeeld de Federale Regering (het overkoepelende lichaam dat in Washington zetelt) stelde destijds alléén de postwaarde vast, leverde de zegels die gebruikt moesten worden en bepaalde dat deze met een niet uitwisbare inkt moesten worden afgestempeld opdat ze voor verder gebruik ongeschikt waren. Op welke manier ze zouden worden afgestempeld, was in die tijd voor de Amerikaanse regering van weinig belang en interesseerde die regering verder niet. Dit gaf de "postmaster" (wij zouden zeggen, de directeur van het plaatselijke postkantoor) een zeer grote mate van vrijheid in het beslissen over afstempelen van zegels op brieven die bij hem over de toonbank kwamen.

Dit verklaart de enorme verschillen in stempels welke men op zegels uit die tijd (1850-1880) kan aantreffen. Voor de postmaster die weinig serieus was aangelegd en over een beperkte mate van initiatief beschikte, was het voldoende om de postzegels met het uiteinde van de kurk van een fles af te stempelen. Er bestaan zelfs veel zegels die werden ontwaard met een beïnkte duim of vingertop van de postmaster. Dergelijke stempels uit die periode worden aangeduid met de naam "killer". Hierbij moet men niet vergeten dat het ambt van postmaster, vooral in de kleinere plaatsen, vaak een bijbaantje was.

Dit wordt duidelijk geïllustreerd aan de hand van het gegeven dat één van de beroemdste Amerikaanse presidenten. Abraham Lincoln, bediende in een kruidenierszaak was en tevens het ambt van postmaster vervulde.

Gelukkig waren er postmasters die de zaken meer serieus namen. Zij zijn het dan ook die zich beijverden om uit kurk een fraai stempel te vervaardigen, vaak in competitie met andere postkantoren. Veel voorkomende stempelvoorstellingen zijn wel de geometrische figuren, waarvan er honderden verschillende bekend zijn. Er bestaan bovendien talloze stempels met een onderwerp dat vaak afhankelijk was van de instelling van de postmaster.

Was hij bijvoorbeeld een vrijmetselaar, dan werd een stempel gesneden met een vrijmetselaarssymbool (1). Had de postmaster een verliefd hart of was hij getroffen door liefdesverdriet, dan kwam dit duidelijk in zijn stempel tot uiting (2 en 3). Vaderlandsliefde en liefde voor de eigen streek

kwamen tot uiting in de zeer vele schilden en vlaggen (4 en 5). Ook het bewijs van Joodse afkomst kon men aan het stempel zien (6).

Als gevolg van de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865) zijn verschillende stempels bekend met het profiel van Uncle Sam (de Noorderlingen in de Burgeroorlog) die een lange neus trekt naar zijn vijandelijke zuiderburen (7). Zij die het Maltezer kruis (8) als stempel kozen, waren zeer waarschijnlijk beïnvloed door het reeds lang in gebruik zijnde Maltezer kruis op Engelse brieven, ofwel dat de postmaster uit Engeland was geëmigreerd en dus bekend was met deze stempelvorm.

Afbeeldingen van dieren zijn talrijk: de bij (9), de vogel (10), het paard (11), de hond (12), de kat (13), de olifant (14), het hert (15), de stier (16), de vis (17), en de bekende "kicking mule" (de achteruit slaande muilezel) (18).

Een postmaster met een morbide inslag creëerde een doodshoofd (19). De bierliefhebber (of deze van Belgische afkomst was, is niet bekend) maakte een biervat (20) en de drinkebroer een drinkkroes (21). Zij die voor een sterker drankje kozen, hielden het op een jenevervat (22). De fruitliefhebber zag meer in een appel (23) en de schoenmaker of schoenverkoper prefereerde schoen of laars (24 en 25). Alles scheen bij het stempelen aan bod te komen: een soldatenkepie met of zonder hoofd (26 en 27), een anker (28), een schip (29), een lier (30), een kanon (31), een eikel (32) en bloemen (33). Zij die graag een pijp smoorden, voilà (34)! De lolbroek kerfde een masker (35) en de dam-

of schaakspeler moest zonodig een vereenvoudigde speelbord afgebeeld zien (36). De bel (37), het hangslot (38) alsook het bekende wijzende vingertje (39), ook zij kwamen aan de beurt.

Zoals reeds vermeld liep het aantal geometrische figuren in de honderden; wegens plaatsgebrek wordt volstaan met het afdrucken van slechts twee ervan (40 en 41).

Een zekere heer F. Stove, de assistent van postmaster John W. Hill in Waterbury (in de staat Connecticut), was een begaafd graveur en hij sneed vele malen stempels uit hout van kisten, waarbij hij steeds een nieuwe vorm bedacht.

In totaal zijn er zoveel stempels uit genoemde periode bekend dat het voor de verzamelaar een ware uitdaging moet zijn hiervan een interessante collectie op te bouwen.

J. Blokland

Bloemenmagazijn
en Plantenkas

bv bloemisterij

AALBERS hatertseweg 275
telefoon 55 02 75 • nijmegen

Hier volgen nog aanvullende gegevens omtrent de hier vermelde stempels:

 25	 26	 27	 28
 29	 29	 30	 31
 32	 33	 34	 35
 36	 37	 38	 39
 40	afbeeldingen ontleent aan "Herst-Sampson"		 41

Stempel	Kleur	Gebruikt in	Jaar
1	zwart	Kennebunkport, Maine	1861
2	blauw	(?)	1857
3	zwart	Waterbury, Conn.	1869
4	zwart	Waterbury, Conn.	1861
5	zwart	Canyon City, Nev.	1861
6	zwart	(?), betekenis "Jehovah"	1884
7	blauw	Brattleboro, Vt	1861
8	zwart	(?)	1882
9	zwart	Waterbury, Conn.	1869
10	zwart	(?)	1861
11	zwart	(?)	1873
12	zwart	Waterbury, Conn.	1861
13	zwart	Amsherst, Mass.	1861
14	zwart	Waterbury, Conn.	1861
15	zwart	(?)	1861
16	zwart	(?)	1861
17	zwart	PickereItown, Or.	1870
18	zwart	Goleta, Cal.	1883
		Pt. Townsend, Wash. e.a.	1900
19	zwart	Bloomington, l l l .	1869
20	zwart	Waterbury, Conn.	1861
21	zwart	Waterbury, Conn.	1861
22	zwart	Chicago, Ill.	1873
23	zwart	Murfreesboro, Tenn.	1869
24	zwart	Waterbury, Conn.	1869
25	zwart	(?)	1873
26	zwart	Worcester, Mass.	1869
27	zwart	New York, N.Y.	1861
28	zwart	(?)	1857
29	rood	Alabama River	1850
30	zwart	Canton, Miss.	1857
31	zwart	New Castle, Pa.	1861
32	zwart	Waterbury, Conn.	1869
33	zwart	Waterbury, Conn.	1869
34	zwart	Waterbury, Conn.	1861
35	zwart	Springfield, Mo.	1873
36	zwart	St. Louis, Mo.	1870
37	blauw	Concord, N.H.	1873
38	zwart	East Glastonbury, Conn.	1869
39	zwart	Verschillende steden	1875
40	zwart	New York (naar buitenl.)	1873
41	zwart	New York, N.Y.	1873